

Sygn. akt: III AUa 540/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2012 r. w Łodzi

sprawy **S. K. przy udziale zainteresowanego (...) Spółka Akcyjna w D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 24 stycznia 2012 r., sygn. akt: V U 1031/11;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 540/12

(...)

Decyzją z dnia 2 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił S. K. prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych argumentując, że wnioskodawczyni nie legitymuje się wymaganym okresem pracy w tych warunkach w wymiarze 15 lat. Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonej jedynie 7 miesięcy i 9 dni okresy pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu z dnia 4 października 2011 roku S. K. zarzuciła organowi rentowemu błędną ocenę charakteru jej zatrudnienia w Zakładzie (...) w R.. (...) Oddział w T. domagał się oddalenia odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 stycznia 2012 roku Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim odwołanie ubezpieczonej oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. K., urodzona (...), w dniu 15 czerwca 2011 roku wystąpiła z wnioskiem o emeryturę. Do wniosku załączyła świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawione z dnia 31 grudnia 1991 roku, w którym pracodawca wskazał, że w okresie od 5 października 1976 roku do 31 grudnia 1991 roku S. K. pracowała w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku aparatowy produkcji przetworów owocowo-warzywnych, tj. na stanowisku wymienionym w wykazie A, dział X, poz. 7 stanowiącym

załącznik do uchwały Zarządu (...) z dnia 23 marca 1984 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości ogrodniczo-pszczelarskiej.

Sąd Okręgowy na podstawie zeznań świadków i wnioskodawczynie ustalił, że S. K. pracowała w spółdzielni bezpośrednio przy produkcji dżemów, która trwała od września do maja roku następnego. Odwołująca obsługiwała tzw. wyparkę, tj. aparaturę pracującą pod ciśnieniem pary wodnej sześciu atmosfer. Służyła ona do przetwarzania przecieru z owoców (pulpy), który był konserwowany kwasem SO₂ i SO₄. Ubezpieczona wciągała węzem pulpę do wyparki, a następnie włączała wyparkę, która odparowywała kwas. W miesiącu maju i czerwcu każdego roku przeprowadzany był remont hali i w tym czasie wnioskodawczynie pracowała przy sprzątanii, tj. myciu wanien, okien, a także przy malowaniu. W lipcu każdego roku odbywała się produkcja ogórków konserwowych. S. K. przygotowywała zalewę z 95% esencji octowej, czasem pracowała też przy myciu ogórków i wkładaniu ich do słoików.

Nadto Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołująca w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku wykonywała pracę ucznia - pracownika młodocianego, w okresie od dnia 12 sierpnia 1974 roku do dnia 28 lutego 1975 roku wykonywała pracę na stanowisku szlifierza na półautomatach, zaś w okresie od dnia 1 marca 1975 roku do dnia 21 lutego 1976 roku na stanowisku szlifierza maszynowego w (...) S.A. w D.. Praca szlifierza na półautomatach, np. przy produkcji małych nożyczek do paznokci polegała na włożeniu do tej maszyny metalu, zapięciu go i naciśnięciu guzika, zaś maszyna sama wykonywała czynności automatycznie. Odwołująca nie wykonywała więc czynności szlifowania na maszynie. Natomiast praca szlifierza maszynowego polegała na tym, że pracownik trzymał w ręku przyrząd szlifowany przez maszynę. Pracodawca nie wydał S. K. świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, lecz okres pracy w charakterze szlifierza maszynowego od 1 marca 1975 roku do 21 lutego 1976 roku należy zaliczyć wnioskodawczynie do zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż wykonywała wówczas pracę na stanowisku wymienionym w dziale III, poz. 78 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, w którym wskazano: szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołująca udowodniła staż pracy w wymiarze 27 lat 3 miesięcy i 17 dni. Organ rentowy uwzględnił wnioskodawczynie staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 7 miesięcy i 9 dni.

W tych okolicznościach i z powołaniem się na treść art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Ubezpieczona nie wykazała bowiem, że spełniła łącznie wszystkie przesłanki uprawniające do emerytury, gdyż nie posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Sporny okres pracy odwołującej w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R. na stanowisku aparaturowego produkcji przetworów owocowo-warzywnych nie może być zaliczony do warunków szczególnych, gdyż stanowisko przez nią zajmowane i wskazane w świadectwie z dnia 31 grudnia 1991 roku nie zostało wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku. Natomiast okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w (...) S.A. w D. na stanowisku szlifierza maszynowego jest krótki i jego uznanie nie prowadzi do spełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w całości zakwestionowała apelacją S. K. wnosząc o zmianę rozstrzygnięcia i przyznanie prawa do emerytury. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła niedostateczne wyjaśnienie charakteru jej zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R., jak też naruszenie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Wniosła o uchylenie wyroku i uznanie zatrudnienia od 05.10.1976 do 31.10.1980 oraz od 06.04.1983 do 31.12.1991 za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu apelująca opisała, w jak trudnych i szkodliwych warunkach wykonywała pracę przy produkcji przetworów owocowo-warzywnych, skutki zdrowotne tej uciążliwości odczuwa do dziś. Zdaniem skarżącej nie powinno mieć decydującego znaczenia, że stanowisko przez nią zajmowane nie zostało ujęte w rozporządzeniu, skoro faktycznie wykonywała swe obowiązki w warunkach szkodliwych dla zdrowia, należy więc uwzględnić jej pracę do wymaganego stażu na podstawie zaliczenia do stanowisk analogicznych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył:

Apelacja ubezpieczonej nie jest zasadna.

Zawarty w przepisach przejściowych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) przepis art. 184 dotyczy tych ubezpieczonych, urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, którzy w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli: 1/ okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (15 lat) wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym, niż 60 lat w przypadku kobiet; 2/ okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet). Takim ubezpieczonym emerytura przysługuje w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy, w razie bycia pracownikiem.

Prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze stanowi w systemie emerytalnym uprawnienie wyjątkowe, związane z ujemnym oddziaływaniem zdrowotnym warunków pracy na pracownika, co uzasadnia przyjęcie wcześniejszego wieku emerytalnego. Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do takiej emerytury nabywa pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Natomiast w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku - okresy pracy uzasadniające prawo do świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy właściwie wskazał powyższe prawo materialnie i uzasadnił, z jakich względów S. K. nie odpowiada warunkom nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Sąd drugiej instancji stanowisko to podziela. Wnioskodawczyni posiada wymagany staż ogólny (27 lat 3 miesiące i 17 dni), jej stosunek pracy został rozwiązany i pobiera zasiłek przedemerytalny, nie przystąpiła do OFE, jednak w dniu 1 stycznia 1999 roku nie posiadała 15 lat okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Ubezpieczona wylegitymowała się świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R., w którym pracodawca stwierdził, że S. K. w okresie od dnia 5 października 1976 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku: aparatowy produkcji przetworów owocowo-warzywnych, wymienionym w wykazie A dziale X pkt 7 wykazu stanowiącego załącznik do uchwały Zarządu (...) z dnia 23 marca 1984 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości ogrodniczno-pszczelarskiej. W uchwale tej (...)w dziale X zatytułowanym „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” pod poz. 7 wymieniono wyłącznie stanowiska pracy w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0^(o). Niespornie S. K. nie wykonywała swej pracy w chłodniach. Była zatrudniona przy produkcji pulpy, dżemów i innych przetworów owocowo-warzywnych. Trafnie Sąd Okręgowy wywiódł, że skoro praca na jakimkolwiek stanowisku przy produkcji dżemów i przetworów owocowo-warzywnych nie została uwzględniona w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to nie ma podstaw do uznania, że wnioskodawczyni była wówczas zatrudniona w warunkach szczególnych na stanowisku uprawniającym do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Zważyć nadto należy, że okresy wskazywane przez apelującą jako zatrudnienie w warunkach szczególnych w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R., tj. od 05.10.1976 do 31.10.1980 oraz od 06.04.1983 do 31.12.1991 (z przerwą na urlop wychowawczy) wynoszą 12 lat 9 miesięcy i 23 dni. Po doliczeniu do tego stażu 7 miesięcy i 9 dni zatrudnienia w (...) (od 22.02.1976 do 02.10.1976) łącznie okresy te stanowią 13 lat 5 miesięcy i 2 dni. Jeśli do tego stażu dodać okres pracy w szczególnych warunkach w (...) S.A. w D. na stanowisku szlifierza maszynowego od 01.03.1975 do 21.02.1976, który nie przekracza jednego roku, to staż wynikający ze zsumowania tych okresów jest krótszy, niż 15 lat. Sąd Apelacyjny dostrzegł, że z akt osobowych S. K. z czasu jej zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy (...) w R. wynika, iż także po 31 grudnia 1991 roku apelująca w pewnych okresach pracowała jako aparatowy produkcji przetworów

owocowo-warzywnych w pełnym wymiarze czasu pracy, lecz mimo to w żadnym razie prawo do emerytury nie może być jej przyznane, albowiem nie jest to stanowisko pracy ujęte w rozporządzeniu RM z dnia 7 lutego 1983 roku. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko utrwalone w orzecznictwie, że nawet wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której jednak nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, nie uprawnia do uzyskania emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 stycznia 2012r., II UK 103/11, LEX nr 1130388 i w powołanych w uzasadnieniu tego wyroku judykatach).

Nie ma racji apelująca wywodząc, że prawo emerytury powinno być jej przyznane wskutek kwalifikacji zatrudnienia w spółdzielni do „stanowisk analogicznych”. Tylko praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wykonywana stale i pełnym wymiarze uzasadnia skorzystanie z uprawnienia do emerytury w obniżonym wieku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638). Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma oczywiście decydującego znaczenia nazwa określonego przez pracodawcę stanowiska, tylko rodzaj powierzony i rzeczywiście wykonywanej pracy. Praca w szczególnych warunkach jest to bowiem praca wykonywana, niezależnie od faktycznego nazewnictwa, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazie, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku. Apelująca będąc zatrudnioną na stanowisku aparaturowego produkcji przetworów owocowo-warzywnych rzeczywiście pracowała przy produkcji przetworów owocowo-warzywnych jako aparaturowy, a taka praca nie została uwzględniona we wskazanym wykazie.

Ponieważ S. K. nie legitymuje się 15. letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, nie nabyła prawa do emerytury na podstawie 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Kierując się powyższym Sąd drugiej instancji bezzasadną apelację ubezpieczonej oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.